

„Tradíció, tudomány, minőség”

Tanulmánykötet

2021

*„Tradíció, tudomány, minőség”
30 éves a Vám- és Pénzügyőri Tanszék*

Tanulmánykötet

Kézirat lezárva: 2021. december 31.

Kiadja:
a Magyar Rendészettudományi Társaság
Vám- és Pénzügyőri Tagozata

Szerkesztette:
Czene-Polgár Viktória
Csaba Zágon
Szabó Andrea
Zsámbokiné Ficskovszky Ágnes

Felelős kiadó:
Szabó Andrea

ISBN: 978-615-81879-6-1

DOI: 10.37372/mrttvpt.2021.2

A mű szerzői jogilag védett. Minden jog, így különösen a sokszorosítás, terjesztés és fordítás joga fenntartva. A mű a kiadó írásbeli hozzájárulása nélkül részeiben sem reprodukálható, elektronikus rendszerek felhasználásával nem dolgozható fel, azokban nem tárolható, azokkal nem sokszorosítható és nem terjeszthető.

Tartalomjegyzék

Szerzők	6
Lektorok	10
Lectori salutem!	12
30 év, 30 vélemény	14
Tanszéktörténet	46
Szabó Andrea – Magasvári Adrienn: Hirtelen 30 – A szervezeti és a képzési rendszerben 30 év alatt bekövetkezett változások hatása a pénzügyőr tisztekkel szemben támasztott követelményekre	48
HR, szervezetfejlesztés, jogalkalmazás	60
Christián László – Erdős Ákos – Magasvári Adrienn: Képzési innováció a magyar rendészeti felsőoktatásban.....	62
Hajdu Ruben József: A meztelen igazság a pénzügyőrökről.....	78
Suba László: Úton a közérthetőség felé.....	92
Szilvássy György Péter: Gondolatok a Nemzeti Adó- és Vámhivatal személyi állományának jogállásáról szóló új törvény és az alapjogi korlátozások kapcsolatáról.....	105
Voitseshchuk, Andrii: Establishment of New Customs in Ukraine: Latest aspects of personnel management based on a competency-based approach...117	
Vámtechnológia, kockázatkezelés, IPR	127
Csaba Zágon – Gecsei Márton: Kockázatelemzés a gyakorlatban: cigaretta a repülőtéren.....	129
Galella, Patricio: The Approved Exporter Authorization in the EU	143
Jurušs, Māris – Miloseviča, Kristīne – Šmite-Roķe, Baiba: Transaction market value range based on arm's length principle for customs and tax purposes	153
Német Martin – Szendi Antal: A szellemi tulajdonjogok védelme a vámigazgatási eljárásban.....	165
Van Dooren, Eric: The order to pay the counter value of disappeared goods in Belgium.....	179
Adóztatás, gazdaság, új technológiák	190
Halasi Nóra: A hagyományos és tájjellegű élelmiszerek gazdasági jelentősége az észak-alföldi régióban	192

Halász Zsolt: Variációk egy témára: kísérletek a virtuális eszközök szabályozására	206
Kovács László: Széttöredezett e-közbeszerzési környezet Németországban..	218
Nagy Zoltán András: Mesterséges intelligencia lehetőségei az adó- és vámügyi eljárásokban	226
Pajor Andrea: Az adózás/adóztatás igazságossága – Az arányos és méltányos közteherviselés	234
Potoczki Zoltán: Az adófelfüggesztési eljárás jellegzetességei	246
Szlifka Gábor: Vagyonosodási vizsgálat: kísértő múlt és ígéretes jövő	256
Történeti szemelvények.....	270
Czene-Polgár Viktória: Vámmentes csomagok Nyugatról – Az Ibusz Külföldi Kereskedelmi Akciója	272
Deák József: Határőrök, vámosok, állambiztonsági és belügyi szervek munkatársainak helytállása 80 évvel ezelőtt, a Szovjetuniót ért váratlan támadás első hónapjaiban.....	286
Kovács István: Németországban tevékenykedő arab nyelvű klánok és a „maffia” fogalmi összefüggései	294
Lippai Zsolt – Simonics Adrián: Magánbiztonság és futballhuliganizmus	306
Zsámbokiné Ficskovszky Ágnes: Brüsszeli Nómenklatúra – az egységes nemzetközi vámtarifa létrehozása	320

Szerzők

- Christián László, Dr., PhD., habilitált egyetemi docens, rektorhelyettes, rendőr dandártábornok, Nemzeti Közszerológálati Egyetem, christian.laszlo@uni-nke.hu
- Czene-Polgár Viktória, Dr., PhD., tanársegéd, Nemzeti Közszerológálati Egyetem Rendészettudományi Kar, Vám- és Pénzügyőri Tanszék, czene-polgar.viktoria@uni-nke.hu
- Csaba Zágón, Dr., PhD., adjunktus, pénzügyőr alezredes, Nemzeti Közszerológálati Egyetem Rendészettudományi Kar, Vám- és Pénzügyőri Tanszék, csaba.zagon@uni-nke.hu
- Deák József, Dr. PhD, adjunktus, rendőr alezredes, Nemzeti Közszerológálati Egyetem Rendészettudományi Kar, Rendészetelméleti és -történeti Tanszék, deak.jozsef@uni-nke.hu
- Erdős Ákos, tanársegéd, pénzügyőr őrnagy, Nemzeti Közszerológálati Egyetem Rendészettudományi Kar, Vám- és Pénzügyőri Tanszék, erdos.akos@uni-nke.hu
- Galella, Patricio, PhD., international trade consultant, AGOSTO & ANGUREN IT (GUIEX), and an Associate Professor at the Faculty of Law of the University of Barcelona, galella@guiex.net
- Gecsei Márton, határszerológálati vámreferens, pénzügyőr hadnagy, Nemzeti Adó- és Vámhivatal Repülőtéri Igazgatóság, gecsei.marton@nav.gov.hu
- Hajdu Ruben József, vámigazgatási referens, pénzügyőr főhadnagy, Nemzeti Adó- és Vámhivatal Pest Megyei Adó- és Vámigazgatósága, hajdu.ruben@gmail.com
- Halasi Nóra, kockázatkezelési referens, Nemzeti Adó- és Vámhivatal Hajdú-Bihar Megyei Adó- és Vámigazgatósága, Kockázatkezelési Osztály, halasi.nora@nav.gov.hu
- Halász Zsolt, Dr., PhD, tanszékvezető egyetemi docens, Pázmány Péter Katolikus Egyetem Jog és Államtudományi Kar, Pénzügyi Jogi Tanszék, halasz.zsolt@jak.ppke.hu
- Jurušs, Māris, PhD., Associate Professor, Customs and Tax Department, Riga Technical University, Maris.Juruss@rtu.lv

- Kovács István, Dr., PhD., tanársegéd,
 rendőr őrnagy,
 Nemzeti Közszerológálati Egyetem Rendészettudományi Kar,
 Rendészeti Vezetéstudományi Tanszék,
kovacs.istvan@uni-nke.hu
- Kovács László MA hallgató,
 Nemzeti Közszerológálati Egyetem Államtudományi és Nemzetközi Tanulmányok Kar,
laci.kovacs1993@gmail.com
- Lippai Zsolt, mesteroktató,
 rendőr alezredes,
 Nemzeti Közszerológálati Egyetem Rendészettudományi Kar,
 Magánbiztonsági és Önkormányzati Rendészeti Tanszék,
 doktori hallgató, Nemzeti Közszerológálati Egyetem Rendészettudományi Doktori Iskola,
lippai.zsolt@uni-nke.hu
- Magasvári Adrienn, tanársegéd,
 pénzügyőr alezredes,
 Nemzeti Közszerológálati Egyetem Rendészettudományi Kar,
 Vám- és Pénzügyőri Tanszék,
magasvari.adrienn@uni-nke.hu
- Miloseviča, Kristine, Senior Tax Advisor,
 KPMG Latvia.
- Nagy Zoltán András, Dr., PhD., egyetemi docens,
 Nemzeti Közszerológálati Egyetem Rendészettudományi Kar,
 Gazdaságvédelmi-, Kiberbűnözés Elleni Tanszék.
nagy.zoltan.andras@uni-nke.hu
- Német Martin, pénzügyőr hadnagy, vámigazgatási referens,
 NAV Dél-budapesti Adó- és Vámigazgatóság,
nemeth.martin@nav.gov.hu
- Pajor Andrea, dr., mesteroktató,
 Nemzeti Közszerológálati Egyetem Rendészettudományi Kar,
 Vám- és Pénzügyőri Tanszék,
pajor.andrea@uni-nke.hu
- Potoczki Zoltán dr., mesteroktató,
 pénzügyőr alezredes,
 Nemzeti Közszerológálati Egyetem Rendészettudományi Kar,
 Vám- és Pénzügyőri Tanszék,
potoczki.zoltan@uni-nke.hu
- Simonics Adrián, hallgató,
 Nemzeti Közszerológálati Egyetem Rendészettudományi Kar,
 biztonsági szervező mesterképzési szak,
simonicsadrian88@gmail.com
- Šmite-Roķe, Baiba, Deputy Director,
 Tax Board at State Revenue Service of the Republic of Latvia,
 and Doctoral Student, Riga Technical University,
baiba.smite-roke@vid.gov.lv
- Suba László, dr., tanársegéd,
 pénzügyőr alezredes,
 Nemzeti Közszerológálati Egyetem Rendészettudományi Kar,
 Vám- és Pénzügyőri Tanszék,
suba.laszlo@nav.gov.hu

- ▶ Szabó Andrea, Dr., PhD., tanszékvezető egyetemi docens,
 pénzügyőr ezredes,
 Nemzeti Közszerológálati Egyetem Rendészettudományi Kar,
 Vám- és Pénzügyőri Tanszék,
szabo.andrea@uni-nke.hu
- ▶ Szendi Antal, dr., mesteroktató,
 pénzügyőr ezredes,
 Nemzeti Közszerológálati Egyetem Rendészettudományi Kar,
 Vám- és Pénzügyőri Tanszék,
szendi.antal@uni-nke.hu
- ▶ Szilvász György Péter, dr., tanársegéd,
 rendőr őrnagy,
 Nemzeti Közszerológálati Egyetem Rendészettudományi Kar,
 Igazgatásrendészeti és Nemzetközi Rendészeti Tanszék,
szizyp@gmail.com
- ▶ Szlifka Gábor, Dr., PhD, ellenőrzési igazgatóhelyettes,
 Nemzeti Adó- és Vámhivatal Pest Megyei Adó- és Vámigazgatósága,
szlifka.gabor@nav.gov.hu
- ▶ Van Dooren, Eric, Associate professor,
 Customs Law, University of Antwerp. Belgian,
 Supreme Court judge,
eric.vandooren@uantwerpen.be
- ▶ Voitseshchuk, Andrii, Director,
 Department of Customs Payments,
 The State Customs Service of Ukraine,
vad_71@ukr.net
- ▶ Zsámbokiné dr. Ficskovszky Ágnes, mesteroktató,
 pénzügyőr alezredes,
 Nemzeti Közszerológálati Egyetem Rendészettudományi Kar,
 Vám- és Pénzügyőri Tanszék,
zsambokine.ficskovszky.agnes@uni-nke.hu

Német Martin* – Szendi Antal*: A szellemi tulajdonjogok védelme a vámigazgatási eljárásban

Absztrakt

A szellemi tulajdonról a közéletben általában kevés szó esik, mivel az meglehetősen elvont fogalom. A szellemi tulajdon megsértésének esetén a szabadalmakat és a szerzői jogot vizsgáljuk kellő alaposággal. A tanulmány azt kívánja bemutatni, hogy mi a helyes eljárás abban az esetben, ha a vámhatóságok látókörébe hamis vagy feltehetően hamisított termék kerül. Különösen fontos a szellemi tulajdonjogok vizsgálata akkor, ha a nem uniós áruk szabad forgalomba bocsátását kéri az ügyfél. Mindez azért kiemelt kérdés, mert a vámjogi szabályozásból eredően, amennyiben egy tagállamban szabad forgalomba kerül az áru, úgy az az Európai Unión belül szabadon mozoghat.

Kulcsszavak: *szellemi tulajdon, szabadalom, szabad forgalomba bocsátás*

English title: Protection of intellectual property rights in customs procedures

Abstract

Intellectual property is generally little discussed in public life, as it is a rather abstract concept. In the case of intellectual property infringement, patents and copyright are examined in due diligence. This paper aims to demonstrate the correct procedure when counterfeit products come to the attention of customs authorities, or their suspicion is imminent. Examining intellectual property rights is essential if non-EU goods are about to release for free circulation. It has particular relevance because the customs legislation stipulates that commodities can move freely across the European Union if goods are released for free circulation in a Member State.

Keywords: *intellectual property, patent, release for free circulation*

1. A szellemi tulajdon fogalmának értelmezése

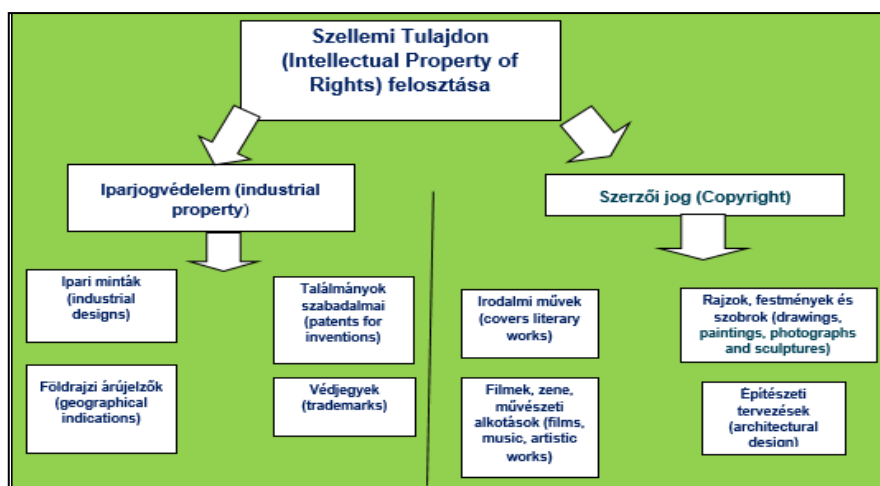
Mindenek előtt tisztázni szükséges azt, hogy mi is az szellemi tulajdon, miből ered, valamint azt, hogy az egyes érintett hazai és nemzetközi jogterületek miként rendelkeznek róla. Emellett, azt is szükséges tartjuk megindokolni, hogy miért is kell ezt védelmeznünk vámigazgatási eljárásaink során.

Elmondhatjuk, hogy a szellemi tulajdon a polgáriasodással egyidejűleg jelent meg. Elsőként a piacokon lévő árukat az eladók a közjogi kiváltságok, a privilégiumok birtokában értékesítették. (Boytha, 2000: 13) Általában ezekkel kiváltságokkal inkább a felsőbb nemesi rétegek rendelkeztek, akik jó kapcsolatot ápoltak az épp hatalmon lévő uralkodóval. A magyar történelemben őket nevezhetnénk akár királyi szervienseknek is, akikkel kapcsolatban még az 1222-ben kiadott Aranybullát is megemlíthetnénk. (Tarján, 2020) A következő említésre méltó időszak, amely megváltoztatta ezt a felfogást, a 17. században következett be Európában és az

* Németh Martin, pénzügyőr hadnagy, vámigazgatási referens, NAV Dél-budapesti Adó- és Vámigazgatóság, <https://orcid.org/0000-0001-6853-8796>, nemeth.martin@nav.gov.hu

* dr. Szendi Antal, pénzügyőr ezredes, mesteroktató, Nemzeti Közszerológiai Egyetem, Vám- és Pénzügyőri Tanszék. <https://orcid.org/0000-0001-5177-6376>, szendi.antal@uni-nke.hu

Egyesült Államokban. Az államok itt már kiadták a céhek számára a gyártási monopóliumot. (Klinck, 2019) A szabadpiaci verseny érdekében először eltörölték a közjogi privilégiumokat, hogy maguk a vállalkozások egyenlő esélyekkel indulhassanak. Ennek következtében, már nem az uralkodó személyét, valamint az egyes közjogi méltóságokat ismerték el, hanem inkább magát az alkotót. Ennek függvényében már nem a közjogi alá- és fölérendelt viszony volt a jellemző az „áruk kereskedelmére”, hanem így jött létre az ezt felváltó, mellérendelő polgári jogi viszony, amelybe az alkotó személyét, mint „egyszerű” embert helyezték tulajdonosként. Meglátásunk szerint ez szabályos helyzetet hozott létre, hiszen jogosan érezhették az alkotó emberek, hogy előzőleg helyettük aratták le mások jogtalanul a babérokat. Végiggondolva az előzőekben írtakat, már lehet egy képünk arról, hogy a történelem során hogyan is változott a helyzet a szellemi tulajdon terén, valamint hogyan jutottunk el odáig, hogy a mellérendelő és diszpozitív polgári jogi terület szabályozza magát ezt a területet. Fontos megemlíteni, hogy a szellemi tulajdon az alkotó elme által létrehozott termék, azaz jellegénél fogva meglehetősen szerteágazó jelenség. Ez a jelenség kötődik az Alaptörvény XXVI. cikkében foglalt Szabadság és Felelősség Fejezethez (Alaptörvény, 2011. április 25.), valamint az ENSZ Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozatához. (Tattay et al., 2011: 21) Ez a kettős kötődés abból is fakadhat, hogy az Alaptörvényt a jogalkotó a vonatkozó nemzetközi szerződésekkel összhangban alkotta. A hazai értelemben vett általános szellemi tulajdonjog-fogalmat úgy értelmezzük, hogy a szellemi alkotások középpontjában az alkotó ember áll, amelynek a szellemi alkotásához védelem kapcsolódik, ami jogi oltalom tárgya. Felfoghatjuk úgy is, mint egy különleges tulajdonjogot, amely magához az alkotóhoz fűződik. A szellemi tulajdonjog másik megközelítésben a polgári jogi értelemben vett tulajdonjoghoz hasonlítható jogviszony, amely a vagyoni és személyhez fűződő jogok biztosításával nyújt védelmet a szellemi alkotások létrehozóinak. (Hevesi, 2012). A nemzetközi szinten értelmezett szellemi tulajdon természetesen ugyanaz, mint az előzőek. A Szellemi Tulajdonjogi Világszervezete¹²⁴ által közzétett publikáció alapján a szellemi tulajdon nem más, mint a szabadalmak (patents), a szerzői jog (copyright) és ehhez kapcsolódó eljárások. Mindezekkel együtt az alkotó megszerzi a jogosultságot a találmányához. (WIPO, 2020: 2) Nagyon fontos előtérbe helyezni, - mint már azt már korábban említettük - az alkotó személyét, hiszen elsőként alkot egy olyan tárgyat, amely akár új munkavégzést is eredményezhet különböző területeken.

7. ábra: A szellemi tulajdonjogok körébe tartozó területek áttekintő ábra. Saját szerkesztés.

2. A TRIPS-megállapodás

A nemzetközi megállapodás annak köszönhetően jött létre, hogy a világ folyamatos fejlődésben van és az újabbnál újabb találmányok világát éljük. Különösen azért is volt fontos egy ilyesfajta

¹²⁴ Angol megfelelője: World Intellectual Property Organisation (WIPO)

megállapodás, mert a szellemi tulajdon védelme iránt megnőtt az igény (Bobrovszky, 2008), hiszen a Gutenberg galaxisból átsöpöpentünk az internet világába. Képzelnék el, hogy az egyezmény előtt nem volt olyan nemzetközi jogforrás, amely globálisan szolgálta volna a szellemi tulajdonvédelmet. Az egyezményt a Kereskedelmi Világszervezet (WTO) létrehozásával összefüggésben kihirdetett a Marrakesh-i Egyezmény mellékletei tartalmazzák, amely hazánkban 1995. január 1-én lépett hatályba. (Csiky, 1998) Fontos itt kiemelni, hogy maga a WTO az 1947-ben megkötött Általános Vám és Kereskedelmi Egyezmény (GATT) (1998. évi IX. törvény) utódaként jött létre. (Econom.hu, 2010) A TRIPS-megállapodás és ennek elemei, rendelkezései voltak az irányadók Magyarországon és mind a 151 tagállamban, amely ehhez napjainkban is csatlakozott. Az egyezmény fő célja, hogy harmonizálja és globalizálja magát a szellemi tulajdont, ennek köszönhetően pedig ratifikálják ezt a csatlakozó országok. Véleményünk szerint ezt az egyezményt azért is hozhatták létre, mivel nem volt egyetértés ezen a területen. Később ennek köszönhetően jöttek létre világszerte a nagyobb, bonyolultabb megállapodások. Így jött létre az 1970-ben megalapított Szellemi Tulajdonjog Világszervezete (WIPO, é.n.), amely jelenleg is fontos szerepet játszik a szabadalmak globális lajstromozásában. Az Európai Unióban ennek köszönhetően jöttek létre azok a hivatalok, amelyek napjainkban is felelnek a többek közt a védjegyek, földrajzi árujelzők és ipari minták védelméért. Ilyen az Európai Unió Szellemi Tulajdon Hivatala (EUIPO), amely 1994-ben alakult meg és székhelye a spanyolországi Alicante-ban található. (EUIPO, 2020a)

3. A vámigazgatási eljárások és a szellemi tulajdon fogalmainak értelmezése a szellemi tulajdonjogok tükrében

A vámigazgatási eljárások értelmezéséhez szükséges szabályrendszert két részre tudjuk osztani, amelyek minden uniós tagállamra nézve kötelezőek. (Suba – Szendi, 2018: 13.) Az egyik csoport tartalmazza az uniós vámjogszabályokat, a másik pedig az ehhez kapcsolódó nemzeti szabályokat. A nemzeti szabályok nem tartalmazhatnak ellentétes rendelkezéseket az uniós vámjogszabályokkal. Ez teljesen érthető is, mivel egy államnak az uniós csatlakozáshoz el kell fogadnia a közösségi jogot. Az Uniós Vámkódex (UVK) betartása ebből fakadóan a közös vámterület valamennyi országára nézve, így Magyarország számára is kötelező. Az Országgyűlés az uniós vámjog végrehajtásáról szóló 2017. évi CLII. törvényt alkotta meg, ami a legfontosabb nemzeti szabályokat tartalmazza. Az Uniós Vámkódex hatálya alá tartozó kereskedelmi áruk azonban a szellemi tulajdonjog megsértésének kockázatát is hordozhatják, ezért a szellemi tulajdonjogi szabályok betartását a vámhatóság vizsgálhatja az uniós vámterületére belépő, vagy onnan kilépő áruk esetén. (Dézsi – Zoltay, 2016: 14.) Ilyen jellegű jogsértés felderítése esetén azok a személyek vonhatók felelősségre, akikre az Uniós Vámkódex személyi hatálya kiterjed. Az uniós vámjog személyi hatálya egyrészt az azt kikényszeríteni hivatott vámhatóságra, másrészt pedig olyan személyekre (ügyfelekre) terjed ki, akik lehetnek természetes személyek, jogi személyek és olyan személyegyesülések is, amelyek jogi személyiséggel nem rendelkeznek, de üzleti képességüket az uniós vagy a nemzeti jog elismeri. A vámigazgatási eljárásokat a Vámkódex felsorolja, amely alapján szabad forgalomba bocsátás, különleges eljárások (ügymint árutovábbítás és tárolás, vámszabad területek, vámraktározás), különleges felhasználás (ideiglenes behozatal, meghatározott célra történő felhasználás) feldolgozás (aktív feldolgozás, passzív feldolgozás), valamint kiviteli vámeljárás lehetséges. (952/2013/EU rendelet)

A vámeljárások megkezdéséhez az árut vám elé kell állítani, amely kötelezettség az ügyfelet terheli. Az áru vámjogi helyzetét, státuszát tekintve lehet nem uniós vagy uniós áru. Az uniós áru a teljes egészében az uniós egy tagállamban létrejött vagy előállított árukat foglalja magába. Ami az uniós árunak a fogalmába nem tartozik bele, azt nem uniós árunak tekintjük. A vám elé állítás történhet úgy, hogy maga az ügyfél személyesen teszi ezt meg, vagy helyette képviseleti formában látja el ezt a jogosult. A következő lépés az árnyilatkozat benyújtása. Az árnyilatkozatok vámjogi szempontból kérvények is lehetnének, de ennek az egyik fő célja, hogy

maga az ügyfél eldöntse, mi a szándéka az áruval és milyen vámeljárást igényel. Ezután következnek a különféle vámigazgatási intézkedések, mint például a vámjogi felügyelet. A vámigazgatási eljárások közül a szellemi tulajdonjogot érintő kérdésekben (hazai és közösségi értelemben egyaránt) a vámhatóság számára a szabad forgalomba bocsátás a leglényegesebb, mivel ennek befejezését követően az áru bekerül az unió gazdasági életének körforgásába. Úgy gondoljuk, hogy a szellemi tulajdonjog szempontjából nézve ez a legkockázatosabb vámeljárási. A szabad forgalomba bocsátás egy olyan vámeljárási, amely során a nem uniós vámjogi státuszú áru elnyeri az uniós áru vámjogi státuszát. (952/2013/EU rendelet) Ennek köszönhetően kerülhetnek harmadik országból olyan termékek is szabad forgalomba, amelyek sérthetik a szellemi tulajdon bármely területét. A lenti diagramon jól látható, hogy az Európai Unióba irányuló áruimport folyamatosan növekvő tendenciát mutat, amely a kockázatkezelés szempontjából is növekvő feladatokat ad a vámhatóságok munkatársai számára. A növekvő árumennyiség és eljárásszám azt is jelenti, hogy több szellemi tulajdonnal kapcsolatos jogsértés fordulhat elő.

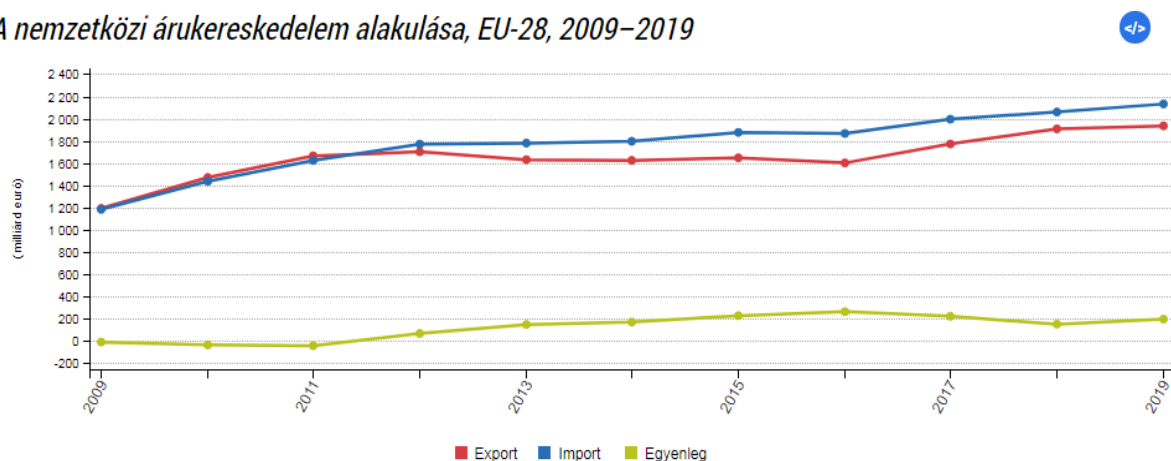
4. Az iparjogvédelem területei röviden

Az iparjogvédelem fő területei a szabadalom, a használati minta, a növényfajta, a formatervezési minta és a földrajzi árujelző és eredetmegjelölés oltalmak.

4.1. Szabadalmi oltalom

A szabadalmi oltalomban a találmányok részesülnek. A találmánynak az a szellemi alkotás tekinthető, amely feltalálásának eredményeképpen új termékre vonatkozó eljárás vagy műszaki megoldás jön létre. (Posteinerné Toldi, 2012: 11) A szabadalmi oltalmat meghatározott földrajzi területre lehet kérelmezni, mely védelem 20 évre szól és ezután a találmány már közkinccsé válik. (SZTNH, 2019.) Addig azonban a szabadalom tulajdonosát illeti meg a jog, hogy találmányát hasznosítsa, vagy erre másnak engedélyt adjon.

A nemzetközi árukereskedelem alakulása, EU-28, 2009–2019

Megjegyzés: a külkereskedelmi forgalom az EU-27-on kívüli országokkal bonyolított kereskedelmi forgalmat jelenti.

Forrás: Eurostat (online adatkód: ext_ft_intertrd)

eurostat

8. ábra: Az EU nemzetközi kereskedelme 2009-2019 között.
Saját szerkesztés az (Eurostat, 2020.) alapján.

4.2. Használatiminta-oltalom

A használatiminta egy bizonyos tárgy kialakítására, részeinek elrendezésére, vagy szerkezetére szóló megoldás. (SZTNH, 2019.) Az ehhez kapcsolódó oltalom, az új az előbb említett szabadalmazható találmány színvonalát el nem érő (hiszen nem egy önálló tárgy) megoldásnak biztosít oltalmat. A használatiminta-oltalom ideje szintén egy meghatározott földrajzi területre terjed ki és 10 évre szól, majd ezután, ha ez lejár, a minta közkinccsé válik.

4.3. *Növényfajta-oltalom*

A növényfajta-oltalom azokra a nemesített növényfajtákra vonatkozik, amelyek bármely növénytani nemzetséghez és fajhoz tartozó új fajták, ha az megkülönböztethető, egynemű és állandó tulajdonságokkal rendelkeznek. (SZTNH, 2019.) Az oltalom a megadásától számított 25 évre szól, szőlő és fák esetében pedig 30 évig tart.

4.4. *Formatervezési minta-oltalom*

A formatervezési minta egy olyan új terméknek az egésze vagy egy része, amely elsődlegesen van esztétikailag megjelenítve. (SZTNH, 2019.) Újnak akkor tekinthető, ha az elsőbbség időpontja előtt nem lett elérhető semmilyen kívülálló személyek számára. (Bakos – Nótári, 2011: 106.) A megjelenés kiterjed a termék vagy egy külső részének a jellegzetességére (például a díszítésre). Az oltalom meghatározott földrajzi területre és 5 évre szól, amelyet négy alkalommal meg lehet hosszabbítani. Az oltalmi idő lejártával, vagy meghosszabbítás esetén 25 év után azonban közkinccsé válik.

4.5. *A földrajzi árujelző és az eredetmegjelölés*

A földrajzi árujelzők arra szolgálnak, hogy a termék földrajzi származását feltüntessék, így használva a földrajzi jelzést, mint eredetmegjelölést és ez részesül oltalomban. (SZTNH, 2017.) Ezeket gyűjtőnevekként (országnev, régió, táj, helység) alkalmazzuk, amelyek a termék földrajzi eredetének azonosítására használunk. Hatósági eljárás keretében az szerezhethet oltalmat, aki az árujelzőben megjelölt földrajzi területen olyan terméket termel, dolgozz fel vagy állít elő, amelynek megjelölésére az árujelzőt használják (például tokaji-bor). Az oltalom alatt álló földrajzi árujelzőt bárki használhatja az oltalmazott területen, és megjelöléssel állíthatja elő a terméket. Erre használati engedély nem adható, illetve jogosulatlan használat esetén bárki felléphet a bitrolóval szemben, aki az adott oltalmazott területen használatra jogosult. A földrajzi árujelzők ideje korlátlan ideig tart. Az oltalmak tekintetében viszont három fő csoport van, ilyen a nemzeti, közösségi és nemzetközi oltalom.

5. **Jogérvényesítés vámjogi úton, azaz az eljárás menete szabad forgalomba bocsátás során**

A következőkben magáról a 608/2013/EU rendelet alapján történő eljárásról lesz szó, valamint a vámhatósági feladatokról, érzékeltetve a bejövő áruk esetében történő szabad forgalomba bocsátást, azon belül is a hamis áruk jogi esetét. A szabad forgalomba bocsátásról is lesz majd nagyvonalakban szó, viszont mint már említettem ezen eljárás típus során fellépő esetleges hamis áruk során fellépő jogi helyzet ismertetése a cél. Az eljárás során tehát alkalmazzunk vámigazgatási intézkedéseket, ezért véleményem szerint ezeket is majd ismertetnem kell. A jogérvényesítéshez témám sajátossága miatt be kell mutassam előbb az említett vámeljárást, valamint a vámigazgatási intézkedéseket. A jogérvényesítést önállóan bemutatom majd, pontosabban azt, hogy napjainkban a jogosultakat milyen jogosultságok illetik meg.

A szabad forgalomba bocsátással már korábban is találkozhatunk, mint a vámeljárássok egyik választható típusaként, viszont az áruk vámjogi sorsával, mint fogalommal nem. A vámeljárássokat az Unió Vámkódex határozza meg. Fontos tisztázni elsőként, hogy ezalatt mit értünk, hiszen ha nem tennénk meg, a szabad forgalomba bocsátást nagyvonalakban nem tudnám ismertetni. A vámjogi sorsot, a vámjogszabály területi hatályaként a vámhatáron átlépő

áruforgalomra alkalmazzuk, mint önálló vámjogi fogalmat. A vámjogi sors fajtája uniós és nem uniós árut lehet. (Suba – Szendi, 2018: 17.) Uniós áru az, amely teljes egészében az Unió vámterületén jött létre, vagy ott állították elő, és nem tartalmaz(hat) importált árut. (Simon, 2012: 357.) Nem uniós áru az, amelyet az Unió területén helyeztek szabad forgalomba, vagy ezen áru a Közösségen belül jött létre, illetőleg ezen előállított áruk elnyerik az uniós vámjogi helyzetet. A vám eljárások során az áru vámjogi helyzetét rendezni kell, azaz uniósból nem uniós áruvá válik, vagy fordítva! Ez a rendezés történhet véglegesen vagy nem véglegesen. Nos, ez egy import, azaz behozatali vám eljárási kategória, amelyet az árunyilatkozaton kérvényezhetnek. A vám elé állítás után (Suba – Szendi, 2018), amely során benyújtásra kerül az említett árunyilatkozat, az áru vámjogi felügyelet alá kerül. A vámjogi felügyelet fontos, hogy nem egy konkrét vám eljárás, hanem az ahhoz kapcsolódó vámjogi intézkedés. Célja, hogy a vámjogszabályokban és egyéb jogszabályokban (például Vtv.) foglalt rendelkezések betartva legyenek. Az áru mindaddig vámjogi felügyelet alatt marad, ameddig az előbb említett vámjogi sorsa nem rendeződik. Ez akkor érhet véget, ha az árut nyilvántartásba veszik, illetve rá vámbiztosítékot nyújtanak és az áru azonosságát biztosítják. A vámbiztosíték azon elem, amely garantálja a vámbevételek Európai Unió költségvetésbe történő (valamint nemzeti költségvetésbe is) befolyását. Nem uniós áruk esetében még a vám elé állításukkor (így a szabad forgalomba bocsátás választása előtt), átmeneti megőrzésbe kerülnek. Az átmeneti megőrzés szintén nem egy vám eljárás fajta, hanem egy vámjogi intézkedés, amely azt a célt szolgálja, hogy az ügyfélnek legyen elegendő ideje eldönteni, hogy milyen vám eljárásban kívánja részesíteni az árut. Esetünkben tehát a választott vám eljárás-fajta a szabad forgalomba bocsátás.

6. A szabad forgalomba bocsátás és a kockázatelemzés kapcsolata

A kockázatelemzés a Nemzeti Adó- és Vámhivatalon belül más területeken is megjelenik, viszont a szabad forgalomba bocsátás (hazánk szemszögéből), a vám eljárások során fontos szerepet tölt be, főleg a szellemi tulajdon jog érdekeinek terén. A kockázatelemzés szinte egy szinten említhető a vám igazgatási intézkedésekkel, amelyek biztosítják az áru azonosságának mibenlétét. A kockázatelemzéssel könnyebben felderíthetőek azok az esetek, áruk, amelyek szellemi tulajdon jogot sérthetnek. Az elemzés során a főbb szempontok, amelyeket ellenőriznek, hogy az áru honnan érkezik (származási hely), milyen okmányokkal rendelkezik, az azokra vonatkozó dokumentumok, valamint, az áru birtokosának nyilatkozata. Ezek azok a főbb pontok, amelyeket egy bizonyos Nemzeti Adó- és Vámhivatalon belül létrehozott rendszerek, a KOCKA1 és KOCKA2 elemez. Véleményünk szerint az egyik legfontosabb támpont a származási hely. A 6. ábrán is láthattuk a ruházati cikkek a legkedveltebb hamisítói termékek a listán, amelyek köztudottan Ázsiából, valamint ezen belül inkább Kínából jönnek (de már Törökországnak is sikerül felzárkóznia). Legkedveltebb trükk, amelyet használnak a hamisítók, hogy megutaztatják az árukat szándékosan, hogy ez semmifajta kételyt ne keltsen a vámhatóság dolgozóiban. A szerb határszakaszon a tapasztalt kollégák különös figyelemmel ellenőrzik a nyilatkozattételre vonatkozó gyanús magatartási formákat. A gyanús magatartási formák közé tartozik, hogy ha valaki túl nyugodt vagy ideges. Ez is fontos támpont lehet a kockázatelemzésnél, viszont ami véleményünk szerint még kiemelten fontos, az az árunak az okmányon szerepelt értéke. Ha túl olcsó és nagy mennyiségű ruházati terméket szállítanak, az is kockázati tényező lehet.

7. A COPIS, EDB rendszer és az alapvető fogalmak tisztázása

Szükségesnek tartjuk megvilágítani a COPIS rendszert, az EDB rendszert, illetve az eljárás során említett fogalmakat. A COPIS rendszer (Európai Bizottság, 2018) az EU olyan adatbázisként is funkcionáló rendszere, amelyben egyrészt a vámfigyelési kérelmeket, másrészt a tagállamok által felderített jogsértéseket tartják nyilván. Anonim rendszer, személyes és érzékeny adatokat nem tart nyilván, illetve egy idő után törölni kell belőle. Ezzel szorosan összefügg az EDB

rendszer is (EUIPO, 2020b), amelyet főként a jogtulajdonosok részére fejlesztettek ki, ahol közvetlenül üzenhetnek a tagállami hatóságok részére, valamint saját maguk nyújthatnak be kérelmeket. Az EDB rendszer a jövőt fogja ezen a területen szimbolizálni, de jelenleg még csak próba funkciót tölt be. Ha értesítésekről lesz szó az érintett szellemi tulajdonjoggal összefüggésben említett eljárás során, azokat a jogosultak részére e-mail-ben vagy e-dokumentumban küldi a vámhatóság. A vámfigyelési kérelmek nem összetévesztendőek a vámfelügyelettel, ugyanis a vámfelügyelet egy vámigazgatási intézkedés. A vámfigyelési kérelem arra irányuló jogosulti kérelem, hogy a vámhatáron áthaladó áruforgalmat bizonyos árucikkek (és márkák) tekintetében szélesebb körben ellenőrizzék.

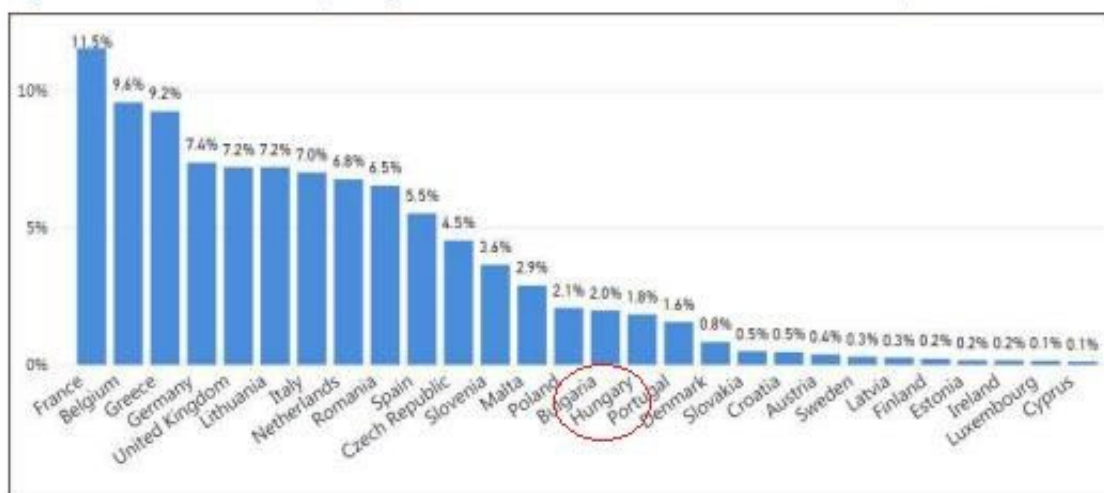
Az első alapfogalom, amelyet tisztázni szükséges, az a hamisított áru fogalma. A hamisított áruk lehetnek az adott tagállamban lévő jogot sértő védjeggyel ellátottak, illetve ezzel megegyező, vagy hasonló megjelöléssel érintettek. A fogalomba még az is beletartozik, hogy az adott tagállamban a földrajzi árujelzőkhöz fűződő jogot is sértik, ehhez kapcsolódó nevet vagy betűt viselnek és ezzel ellátottak lehetnek. A földrajzi árujelzőkkel összefüggésben közösségi oltalom alatt lehetnek, valamint kalózárúk, másolt áruk – értve ezalatt, hogy ezeket a jogosult engedélye nélkül másolták. (1964. évi 2. tvr. 2 cikk) Egyszerűbben megfogalmazva hamisnak tekinthető szinte minden olyan áru, amely sértene a korábban említett szellemi tulajdonjogi területeket.⁷A hamis áruhoz kapcsolódik a kalózáru fogalma. A kalózáru az adott tagállamban található szerzői jogot, az ehhez kapcsolódó jogot vagy formatervezési minta-oltalomból eredő jogot sértenek. Ezeket a jogosult vagy a felhatalmazást kapott személy engedélye nélkül másolják, vagy másolatot tartalmaznak. Egészen egyszerűen ezek azok a fogalmak, amelyeket tisztáznunk kell már a vámigazgatási eljárás megkezdése előtt, ugyanis enélkül több téves következtetésre is juthatnánk. A következő részben bemutatjuk, hogy mi történik abban az esetben, ha hamis terméket kívánnak vámjogi értelemben szabad forgalomba bocsátani.

7.1 A szabad forgalomba bocsátás átalakulása egy speciális eljárássá hamis áru esetén

A szabad forgalomba bocsátás során tehát már a vámfelügyelet alatt megtörténik az áruk azonosságának ellenőrzése. Ha az áruk ellenőrzése során felmerül az a kétely, hogy az áru esetleg szellemi tulajdonjogot érintő árucikk, akkor a hatóság a jogosulttól kérhet az árura nézve információt (például azonosítás céljából). (608/2013/EU rend. 18. cikk (2) bek.) Ha nem szükséges, akkor azon a helyen, ahol megállapítják (például a vámhatáron lévő vámhivatal), egy napon belül értesítik a nyilatkozattevőt és jogosultat, hogy az árunak a kiadását felfüggesztik, vagy visszatartják, kivéve a romlandó áru esetkörét. A másik értesítést az érintett jogosultnak a vámhatóság elektronikus úton e-dokumentum vagy e-mail útján küldi meg. A jövőben ezt az EDB rendszeren keresztül fogja megküldeni. A kiadás felfüggesztése során vagy a visszatartás esetén, az áru tárolásának feltételeit természetesen a vámhatóságok határozzák meg. A tárolás költségeiről, valamint arról, hogy az árukat hol és milyen körülmények között tárolják, a jogosult kérelmére a vámhatóság értesítést küld. A becsült költségekre vonatkozó információk a tárolás körülményeitől és az áruk jellegétől függően: idő-, termék-, méret-, súly- vagy szolgáltatási egységekben adhatók meg. (uo. 29. cikk (1) bek.)

A tárolás mellett azonban reprezentatív mintavételt biztosít a vámhivatal a jogosult kérelmére, abból a célból, hogy az megállapítsa az áru mivoltát. Ilyen esetben a minta ellenőrzése a jogosult kizárólagos felelősségére történik. A kizárólagos felelősség például abban merül ki, hogy ha a kérelmezett eljárás megszűnik, a minták megsérülnek, használhatatlanná válnak, esetleg nem találják a jogosult mulasztása miatt, akkor ő felel az áru birtokosának vagy a nyilatkozat tevőjének a kár tekintetében. Az áru jogosultja ezeket a mintákat legkésőbb az áru felfüggesztés valamint visszatartás megszüntetéséig köteles visszajuttatni a vámhatóságnak, kivéve, ha ezt a körülmények nem teszik lehetővé. (uo. 19. cikk (3) bek.)

Figure 8-5: Share of the quantity of items detained at EU borders for the period 2013-2017

9. ábra: Az EU határain a 2013–2017 közötti időszakban visszatartott tárgyak aránya, A TAXUD által közölt kutatás alapján (European Union Intellectual Property Office, 2019)

A jogosult a szellemi tulajdonjogsértés tekintetében kérvénnyel élhet. Az áruk visszatartását tekintve viszont a fenti diagramon jól látható, hogy Magyarország uniós viszonylatban a középmezőnyben helyezkedik el. Véleményünk szerint, ha az áruk azonosítására nagyobb hangsúlyt helyezne a vámhatóság, akkor még talán az első tíz ország között is lehetnének az uniós viszonylatban. A fenti diagramon látható továbbá Magyarország elfoglalt helye az Unió tagállamai között, a visszatartott áruk arányában. Megállapítható így, hogy kevesebb alkalommal kerül visszatartásra az áru például más tagállamokkal szemben (mint például Németország). Az Unió egyik külső vámhatárát képezzük, ezért meglátásunk szerint az egyik legmagasabb aránynak Magyarországnak kellene lennie. Az arányt növelő tényező lehetne, ha a vámhatóság választana egy konkrét vámeljárást, például a szabad forgalomba bocsátást és azt nagyobb számban ellenőrizné. Fontos itt megemlítenünk, hogy nem érintjük viszont a kiscsomagos expresszárukat, amelyek most az online térben széleskörben elérhetőek és rendelhetőek az emberek számára. A diagram a kiscsomagos áruk, valamint a más hamis áruk, kalózárúk tekintetében nem tesz különbséget, hanem egy oszlopba veszi őket. Erről majd egy későbbi fejezetben lesz szó, valamint annak növekedéséről vagy csökkenéséről. A következő rész megállapította a szellemi tulajdonjogsértés esetén a jogosult kérelmének kezelését és annak elbírálását fogja érinteni.

7.2. A vámhatóság intézkedése

A következő eljárási szakasz, hogy az illetékes vámszerv intézkedik az árura nézve, így az áruk tekintetében erre meg kell állapítania egy határidőt. A határidő nem lehet több egy évnél, valamint a kezdete az említett helytadó határozatok hatályba lépésének napja. A határidő meghosszabbításának felétele, hogy a jogosultnak a vámhatóság felé minden tartozást meg kell fizetnie. A meghosszabbítás iránti kérelem közigazgatási díját az érintett tagállam viseli. A határidő meghosszabbítására irányuló kérelmet addig lehet benyújtani a jogosultnak, amíg az előbb említett határidő lejártát megelőző 30 nap meg nem kezdődik. Ha az utolsó 30 napban történik a határidő meghosszabbítási kérelem benyújtása vámhatóság elutasítja a kérelmet. Amennyiben a vámhatóság valamilyen hibát észlel (például a szellemi tulajdonjog hatálya megszűnik) visszavonja helyt adó határozatot, valamint az árukra nézve nem tesz intézkedést. A különleges eljárásnak tehát a vége a szankció, valamint a megsemmisítés.

7.2. 1. Az áruk előzetes kiadása

Az áruk előzetes kiadása egy speciális körülmény, amely során az áru birtokosa vagy a nyilatkozattevő kérheti az áruk kiadását az eljárás befejezése előtt. Ez abban az esetben történhet, ha a vámhatóságot értesítik arról a tényről, hogy eljárás indult formatervezési mintaoltalom, szabadalom, használati mintaoltalom, félvezető termék topográfiájának oltalma vagy növényfajta oltalom alapján fennálló jog megsértésének megállapítása iránt. A vámhatóság csak akkor adja ki az árukat, vagy szüneti meg azok visszatartását, ha az alábbi feltételek együttesen teljesülnek:

- a. a nyilatkozattevő vagy az áruk birtokosa olyan biztosítékot adott, amely elegendő mértékű a határozat jogosultja érdekeinek védelmére;
- b. a szellemi tulajdonjog megsértése tényének megállapítására illetékes hatóság nem alkalmazott ideiglenes intézkedéseket;
- c. elvégezték a teljes vámkezelést. (608/2013/EU rend. 24. cikk (2) a)-c)

Az a) pontban említett biztosíték adása nem érinti a határozat jogosultja által támasztható egyéb igényeket. Ezekben az esetekben tehát az eljárás befejezése előtt az áru kiadható a nyilatkozattevő vagy jogosult részére. Az áruk előzetes kiadása a gyakorlatban egy ritkán választott jogosultság. A ritkasága abból fakad, hogy a teljesítéséhez szükséges konjunktív feltételek a való életben ritkán fordulnak elő. A különleges eljárásnak a következő része a szankció és megsemmisítés. Erre tekintettel tárgyalnunk kell a kiscsomagos külön eljárásokat, amelyekről a továbbiakban lesz szó.

7.2.2. Az áruk megsemmisítése

A megsemmisítés meglátásunk szerint egy külön fejezetet érdemel, ugyanis itt már esedékes arra kitérnünk, hogy ennek folyamán kit terhelnek a felmerülő költségek. Az előző alfejezetekben szó volt arról, hogy a vámhatóság intézkedéseket foganatosít, ennek folyamán megsemmisít, valamint szankciókat alkalmaz. A vámhatóság intézkedése a megsemmisítés és ahhoz kapcsolódik a nyilatkozattétel. A megsemmisítés során költség keletkezik, amelynek megtérítését a rendelet szabályozza. A megsemmisítési a jogosultnak, valamint áru birtokosának vagy az árunyilatkozat benyújtójának nyilatkozattételével kezdődik. Mindenekelőtt a jogosultnak nyilatkoznia kell arról, hogy megtörtént-e szellemi tulajdonjogsértés, illetve meg kell erősítenie a szándékát az áru megsemmisítésére vonatkozóan. Az áru kiadásának felfüggesztésétől vagy visszatartásáról szóló értesítéstől számított 10 napon (romlandó áruk esetén 3 napon) belül kell a nyilatkozatát megtennie. A határidő egy alkalommal a jogosult kérelmére meghosszabbítható további 10 nappal, kivéve a romlandó áruk esetkörét. (uo. 23. cikk (3-4) bek.) Nyilatkoznia kell emellett az áru birtokosának, vagy a nyilatkozattevőnek írásban, hogy hozzájárul az áruk megsemmisítéséhez és ezzel szemben nem él kifogással. Felfoghatjuk ezt úgy is, mint egy gyorsított és egyszerűsített eljárást. A nyilatkozattételre vonatkozó határidők ugyanazok az áruk birtokosára, a nyilatkozattevőre valamint a jogosultra nézve. A jogosulti részről a szándék valamint a nyilatkozattételi határidők betartása kognitív feltétele az áruk megsemmisítésének. Az áruk megsemmisítése a vámellenőrzés mellett a jogosult felelősségére történik. A megsemmisítendő árukból oktatási célra a vámhatóság mintát vehet. Ha a jogosulti nyilatkozattétel nem történik meg, valamint az említett határidőket a jogosult nem tartja be, akkor a vámhatóság gondoskodik a teljes vámkezelésről valamint az áruk kiadásáról. A megsemmisítendő áruk nem bocsáthatók szabad forgalomba, kivéve, ha a vámhatóságok a határozat jogosultjának egyetértésével úgy döntenek, hogy erre az áruk újra hasznosítása vagy kereskedelmi csatornákból való kivonása érdekében szükség van, többek között figyelem felkeltési, oktatási és képzési célból. Az áruk szabad forgalomba bocsátásának feltételeit a vámhatóságok határozzák meg. A megsemmisítéshez kapcsolódó szállítást a vámhatóság

engedélyezi az Unió területén, egyik tagállamból a másikba az áruk megsemmisítése céljából. A megsemmisítési eljárás normál esetben így történik, viszont a másik fontos elem, hogy ki fizeti meg ennek a költségét azt pedig a következő alfejezetben tárgyalom majd.

7.3. A díjakról és költségekről

A vámhatóságok felhívására a jogosult megtéríti azokat a felmerülő költségeket, amelyek az áru kiadásának felfüggesztése, vagy kiadása esetén felmerülnek, értve ezalatt a kérelmezett mintavételt, tárolást és az áru jellegének tartása miatti kezelést. Ezek a szabályok mind a nemzeti kérelem esetén, valamint az uniós kérelem esetén alkalmazandók. A jogszerű állapot helyreállítását célzó intézkedéseket, valamint a kiscsomagos külön eljárások során felmerülő megsemmisítési költségeket a jogosult köteles megfizetni. Fontos azonban kiemelni, hogy elsődlegesen a jogosultat terheli a megsemmisítés és tárolás költsége, viszont a rendelet nem korlátozza a jogosultnak a jogsértőtől vagy más személyektől alkalmazandó követelését. A tárolás költségeit pedig jogtulajdonosi kérelemre megküldi a vámhatóság. A felmerülő vámigazgatási költségek – például a kérelem ügyintézése –, valamint az ügyintézés díja nem róhatók fel a jogosultnak. Tekintettel a fentiekre megállapítható, hogy a jogosulton múlik az díjak rendezése. A jogosult előtt két választási lehetőség van. Választhatja a könnyebb utat, azaz azonnal megfizeti a felmerülő költségeket, vagy a másik út, amely ez esetben évekig tartó pereskedést idézz elő az áru birtokosa vagy a nyilatkozattevével szemben.

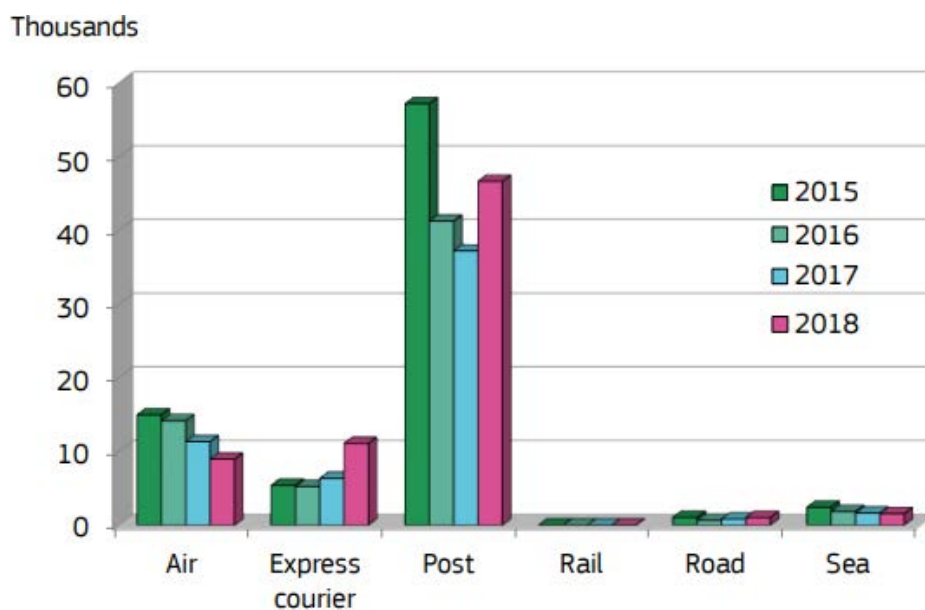

Chart 14. Registered cases by means of transport

10. ábra: TAXUD által közölt 2019-es szellemi tulajdonjog sértések kutatás alapján, a diagram a szállítási formákat érinti. (European Commission, Directorate-General for Taxation and Customs Union, 2020).

8. Magyarországon alkalmazott szankciók rendszere

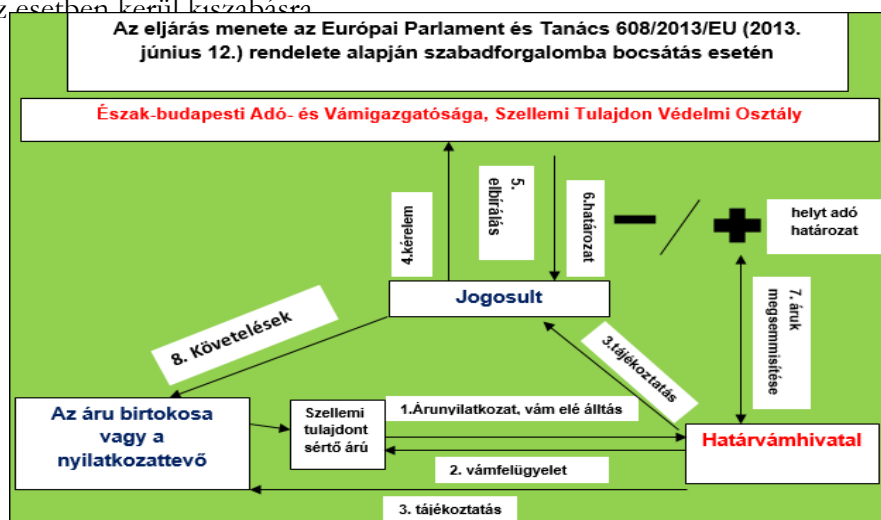
Szükségesnek tartjuk röviden bemutatni, hogy a szellemi tulajdonjogsértésekkel kapcsolatos jogkövetkezményekre vonatkozóan milyen a hazai szabályozás. Ennek a fejezetnek a célja, hogy érzékeltessem Magyarországot a szellemi tulajdonjogsértésekkel és az alkalmazott büntetési tételekkel.

8.1. Polgári jogi út

A fent hivatkozott 608/2013 EK tanácsi rendelet főszabályként tartalmazza, hogy a megsemmisítés díja a jogosultat terheli, viszont nem vonatkozik annak kártérítési igényére az áru nyilatkozat tévőjére és az áru birtokosára nézve. A jogosult mivel költsége keletkezik az áru megsemmisítésére nézve érthető, hogy igényét érvényesíti a jogsértővel szemben. Ebben az esetben a jogosultnak a területileg illetékes bírósághoz kell fordulnia a kártérítési igényével. A bíróság ez esetben a jogosult által kapott vámhatósági tájékoztatásra, valamint saját mérlegelésre megállapítja azt a kárt, amelyet a jogosult szenvedett. (2016. évi CXXX. tv. 279.§ (3) bek.) A bíróság egyedi döntésben határozhat ugyanis ilyenkor figyelembe vehető az áruk jellege, valamint mennyisége és becsült értéke. Az összeget becslés alapján állapítják meg a jogosult részére. Sikeres eljárások esetében, ha a kártérítési igény érvényre jut, akkor a jogsértő ezt köteles megfizetni a jogosultnak. Az érték megállapításhoz segítséget nyújthat a bíróság számára a Hamisítás Elleni Nemzeti Testület által kiadott állásfoglalás, amely alapján az áru értéke az elkövetés napján számított nagykereskedelmi ára. (HENT, 2017) Abban az esetben, ha a jogsértő az érvényre jutott igényt nem fizeti meg akkor a büntetőjog eszközei állnak rendelkezésre.

8.2. Büntetőjogi út

A büntetőjog tehát akkor lép közre, ha a polgári jogi igény nem érvényesül a jogosult részére. A büntetőjog eszközrendszerét tekintve alkalmazhat szabadságvesztést, elkobzást, lefoglalást (Blaskó, 2016) esetünkben a polgári jogi igényre nézve. A polgári jogi igény összege meghatározza, hogy szabálysértésről vagy bűncselekményről beszélhetünk. A szabálysértés pénzbírságának felsőhatára 150.000 forint (2012. évi II. tv. 11.§ (1) bek.), az elkövetési érték határa 100.000 forint. A polgári jogi igény vagy a jogsértés, ha az összeghatárokat meghaladja, egyértelműen bűncselekményről beszélhetünk. A szellemi tulajdonjoggal kapcsolatos bűncselekményeket a 2012. évi C. törvény a Büntető Törvénykönyvről (Btk.) XXXVII. fejezetében találjuk. A bűncselekmények a szellemi tulajdonjog területének megsértésével kapcsolatosan kerültek megfogalmazásra. A Büntető törvénykönyv a következő bűncselekményeket nevesíti: a bitorlás, a szerzői, vagy a szerzői joghoz kapcsolódó jogok megsértése, a védelmet biztosító műszaki intézkedés kijátszása, jogkezelési adat meghamisítása és az iparvédelmi jogok megsértése. (2012. évi C. tv. 384-388.§) A Btk. fő szabályként a bitorlás esetében is elválasztja a személyhez fűződő jogokat a (Polgári Törvénykönyvvel harmonizáltan) vagyoni jellegű jogoktól így a szankció ez esetben kerül kiszabásra.

11. ábra: Saját szerkesztés, az Európai Parlament és Tanács 608/2013/EU (június 12.) rendelete alapján szabad forgalomba bocsátás esetén.

9. Összefoglalás

Mint azt fentebb láttuk, a szellemi tulajdon-védelem területén a vámigazgatásoknak szerteágazó feladatrendszerük van. Mivel meglehetősen bonyolult és kiterjedt a szakterület, ezért elsősorban a vámigazgatásra háruló feladatokat kívántuk bemutatni. A szellemi tulajdon-védelem teremtheti meg az egyensúlyt az innovatív megoldások és a kreatív alkotók érdeke, valamint a szélesebb közérdek között abból a célból, hogy elősegítse egy olyan környezet kialakulását, amely a kreativitás és az innováció virágzására épül. Ehhez nyújt igen értékes segítséget a vámhatóságok tevékenysége.

Irodalomjegyzék

- [1] 1964. évi 2. törvényerejű rendelet a turistaforgalom vámkönnyítéseiről szóló, New Yorkban 1954. június 4-én kelt Egyezmény, valamint az Egyezmény Kiegészítő Jegyzőkönyvének kihirdetéséről.
- [2] 1991. évi XI. törvény a védjegyek és a földrajzi árujelzők oltalmáról.
- [3] 1998. évi IX. törvény az Általános Vám- és Kereskedelmi Egyezmény (GATT) keretében kialakított, a Kereskedelmi Világszervezetet létrehozó Marrakesh-i Egyezmény és mellékleteinek kihirdetéséről.
- [4] 2007. évi CLXVIII. törvény az Európai Unióról szóló szerződés és az Európai Közösséget létrehozó szerződés módosításáról szóló lisszaboni szerződés kihirdetéséről.
- [5] 2012. évi C. törvény a Büntető Törvénykönyvről.
- [6] 2012. évi II. törvény a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről.
- [7] 2013. évi V. törvény a Polgári Törvénykönyvről.
- [8] 2016. évi CXXX. törvény a polgári perrendtartásról.
- [9] Az Európai Parlament és a Tanács 2004/48/EK irányelve (2004. április 29.) a szellemi tulajdonjogok érvényesítéséről
- [10] Az Európai Parlament és Tanács 608/2013/EU rendelete (2013. június 12.) a szellemi tulajdonjogok vámhatósági érvényesítéséről és az 1383/2003/EK tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről.
- [11] Az Európai Parlament és Tanács 952/2013/EU rendelete (2013. október 9.) az Uniós Vámkódex létrehozásáról. [UVK]
- [12] Bakos K., Nótári T. (2011). *Szellemi tulajdon – Építészeti alkotás*. Lectum.
- [13] Bauer A., Berács J. (2017) Marketing. [online] Akadémia Kiadó.
<https://doi.org/10.1556/9789634540076>
- [14] Blaskó B. (2016). *Magyar Büntetőjog Általános Rész*. Rejtjel.
- [15] Blutman L. (2014). *Az Európai Unió joga a gyakorlatban*. HVG-ORAC.
- [16] Bobrovszky J. (2008). *Az enyém, a tied, a miénk a szellemi tulajdonjogban. Áttekintés a közkeincs és a szellemi magántulajdon egyes összefüggéseiről az Internet tükrében*.
http://www.mie.org.hu/pdf/Public_domain-Mie.pdf
- [17] Boytha Gy. (2000) A szellemi alkotások joga és az új Ptk. *Polgári Jogi Kodifikáció* 1(3) 13-23.
- [18] Csiky P. (1998). A TRIPS egyezmény szerepe a nemzetközi iparjogvédelmi rendszerben. *Iparjogvédelmi és Szerzői Jogi Szemle* 103(3) oszn.
<https://www.sztmh.gov.hu/hu/kiadv/ipsz/199806/csiki.html>
- [19] Dézsi Zs., Zoltay G. (2016). *Vámjogi Ismeretek*. SALDO.
- [20] Econom.hu (2010.11.15.) Általános Vámtarifá és Kereskedelmi Egyezmény (General Agreement on Tariffs and Trade – Gatt). <http://www.econom.hu/gatt/>
- [21] EUIPO. (2020a). 25 years protectecting innovation.
<https://euiipo.europa.eu/ohimportal/hu/our-history>
- [22] EUIPO. (2020b). Kérdések és válaszok az Enforcement Database (EDB) adatbázisról.

- <https://euipo.europa.eu/ohimportal/hu/edb-questions-answers>
- [23] Eurostat. (2020). A nemzetközi árukereskedelem alakulása, EU-28, 2009-2019. https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Archive:Nemzetközi_árukereskedelem
- [24] Európai Bizottság. (2018). Jelentés az Európai Unió szellemi tulajdon-jogok megsértése elleni küzdelemre irányuló 2013–2017-es vámügyi cselekvési tervének végrehajtásáról. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/PDF/?uri=CELEX:52018DC0077&from=EN>
- [25] European Commission, Taxation and Customs Union. (n.d.) Defend your Rights. https://ec.europa.eu/taxation_customs/business/customs-controls/counterfeit-piracy-other-ipr-violations/defend-your-rights_en
- [26] European Commission, Directorate-General for Taxation and Customs Union. (2020). Report on the EU customs enforcement of intellectual property rights: results at the EU border. EU Publications Office. <https://doi.org/10.2778/390368>
- [27] European Union Intellectual Property Office. (2019). Report on the EU enforcement of intellectual property rights: results at EU borders and in Member States 2013-2017. European Union Intellectual Property Office. <https://doi.org/10.2814/590256>
- [28] Faludi G., Lukácsi P. (szerk.). (2014). *A védjegy törvény magyarázata*. HVG-ORAC.
- [29] Haszonits A. (2018). Az emberi jogok egyetemes nyilatkozatának bemutatása és elemzése különös tekintettel az ötödik és tizennegyedik cikkekre vonatkozóan. [TDK dolgozat, Nemzeti Közszolgálati Egyetem]. https://www.ajbh.hu/documents/10180/125038/Haszonits+Andrea_Az+emberi+jogok+egyetemes+nyilatkozatának+bemutatása.pdf
- [30] HENT. (2017). A Hamisítás Elleni Nemzeti Testület Ajánlása jogalkalmazók, különösen a bűnüldöző és rendészeti szervek munkatársai részére a vagyoni hátrány meghatározására az iparjogvédelmi jogok megsértése bűncselekmény és a szerzői vagy a szerzői joghoz kapcsolódó jogok megsértése bűncselekmények egyes típusaival kapcsolatban. SZTNH. <http://www.hamisitasellen.hu/2017/11/megjelent-a-vagyoni-hatranymeghatarozasaval-kapcsolatos-ismertetofuzet/>
- [31] HENT. (2019.11.06.) A lakosság kétharmada a mostaninál keményebb fellépést vár el a hamisítás elleni küzdelemben. <http://www.hamisitasellen.hu/2019/11/hent-a-lakossag-ketharmada-a-mostaninal-kemenyebb-fellepest-var-el-a-hamisitas-elleni-kuzdelemben/>
- [32] Hevesi R. (2012). A szellemi tulajdon büntetőjogi védelme: A szerzői jogi védelem rezsümjeinek komparatív bemutatása. [BA szakdolgozat, BCE Társadalomtudományi Kar, Nemzetközi Tanulmányok Intézet]. http://publikaciok.lib.uni-corvinus.hu/publikus/szd/Hevesi_Rebeka.pdf
- [33] Klinck, R. (2019). The History of Intellectual Property. Klinck LLC. <https://www.klinckllc.com/ip-history/history-intellectual-property/>
- [34] Lontai E., Faludi G., Gyertyánfy P., Vékás G. (2017). *Polgári jog. Szerzői jog és iparjogvédelem*. ELTE Eötvös József.
- [35] Magyarország Alaptörvénye (2011. április 25.)
- [36] Nótári T. (2010). *A magyar szerzői jog fejlődése*. Lectum Kiadó.
- [37] Posteinerné Toldi, M. (szerk.) (2012). *Iparjogvédelem*. Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala.
- [38] Simon I. (2012). *Pénzügyi jog II*. Osiris.
- [39] Suba L., Szendi A. (2018). *Az uniós vámjog vázlatja*. Dialóg Campus.
- [40] SZTNH. (2017). Földrajzi árujelző oltalom. <https://www.sztnh.gov.hu/hu/szakmai-oldalak/foldrajzi-arujelzo>
- [41] SZTNH. (2019). *Mit jelent?* <https://www.sztnh.gov.hu/hu/mit-jelent/>
- [42] Tarján M. T. (2020.06.24.) 1222. április 24. II. András kiadja az Aranybullát Febérváron. <http://www.rubicon.hu/magyar/oldalak/1222-aprilis-24-ii-andras-kiadja-az-aranybullat-fehervaron/>

- [43] Tattay L., Pogácsás A., Ujhelyi D. (2011). *Szellemi alkotások joga*. Szent István Társulat.
- [44] WIPO. (2020). *What is Intellectual Property?* WIPO. <https://doi.org/10.34667/tind.42176>
- [45] WIPO. (é.n.) A Brief History. [online] <https://www.wipo.int/about-wipo/en/history.html>